

Dekadentyzm

Cwiczenie 1

Wybierz emocje, które najlepiej określają nastrój ludzi końca XIX wieku.

☐ rozczarowanie

☐ osamotnienie

☐ lęk

☐ zagubienie

☐ zaciekawienie

☐ zwątpienie

☐ radość

☐ melancholia

☐ nadzieja

Zaznacz poprawne zakończenie zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Dekadentyzm był...

☐ kierunkiem literackim i postawą światopoglądową przejawiającą się w literaturze przełomu wieków.

☐ postawą światopoglądową przejawiającą się w literaturze i sztuce przełomu wieków.

☐ kierunkiem literackim nazywanym także symbolizmem.

☐ kierunkiem literackim o oryginalnej poetyce.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer “Koniec wieku XIX”

Przekleństwo?... Tylko dziki, kiedy się skaleczy,
złorzeczy swemu bogu, skrytemu w przestworze.
Ironia?... Lecz największe z szyderstw czyż się może
równać z ironią biegu najzwyklejszych rzeczy?

Wzgarda... lecz tylko głupiec gardzi tym ciężarem,
którego wziąć na słabe nie zdoła ramiona.
Rozpacz?... Więc za przykładem trzeba iść skorpiona,
co się zabija, kiedy otoczą go żarem?

Walka?... Ale czyż mrówka rzucona na szyny
może walczyć z pociągiem nadchodzącym w pędzie?
Rezygnacja?... Czyż przez to mniej się cierpieć będzie,
gdy się z poddaniem schyli pod nóż gilotyny?

Byt przyszły?... Gwiazd tajniki któż z ludzi ogląda,
kto zliczy zgasłe słońca i kres świata zgadnie?
Użycie?... Ależ w duszy jest zawsze coś na dnie,
co wśród użycia pragnie, wśród rozkoszy żąda.

Cóż więc jest? Co zostało nam, co wszystko wiemy,
dla których żadna z dawnych wiar już nie wystarcza?
Jakaż jest przeciw włóczni złego twoja tarcza,
człowiecze z końca wieku?... Głowę zwiesił niemy.

2.Określ nastrój wiersza, kim jest podmiot liryczny?

3.Nazwij środek stylistyczny

Środek stylistyczny	Cytat	Funkcja
apostrofa	"człowiecze z końca wieku"	zaznaczenie adresata, nawiązanie kontaktu z odbiorcą, zaznaczenie, że to, o czym mowa, dotyczy wszystkich
pytanie retoryczne	"Ale czyż mrówka rzucona na szyny może walczyć z pociągiem nadchodzącym w pędzie?"	nakłonienie odbiorcy do refleksji nad losem człowieka
metafora	"kto zliczy zgasłe słońca i kres świata zgadnie"	uplastycznienie pesymistycznej wizji świata

Dopasuj cytaty do interpretacji.

*Użycie?... Ależ w duszy jest zawsze
coś na dnie,
co wśród użycia pragnie, wśród
rozkoszy żąda.*

absurd ludzkiej egzystencji

*Walka?... Ale czyż mrówka rzucona
na szyny
może walczyć z pociągiem
nadchodzącym w pędzie?*

wieczny niedosyt, brak życiowego spełnienia

*Rozpacz?... Więc za przykładem
trzeba iść skorpiona,
co się zabija, kiedy otoczą go żarem?*

niemożność znalezienia wyjścia z trudnej sytuacji

*Przekleństwo?... Tylko dziki, kiedy się
skaleczy,
złorzeczy swemu bogu, skrytemu
w przestworze.*

brak możliwości przeciwstawienia się złu, bezradność

*Był przyszły?... Gwiazd tajniki któż
z ludzi ogląda,
kto zliczy zgasłe słońca i kres świata
zgadnie?*

bezcelowość naukowego badania świata, zagadkowość życia i śmierci

4.Z wiersza Kazimierza Przerwy-Tetmajera wypisz propozycje przewyciężenia (8) dekadentyzmu oraz jednym zdaniem wyjaśnij, dlaczego podmiot liryczny uznaje je za niewystarczające.

K. Przerwa - Tetmajer - "Nie wierzę w nic..."

Nie wierzę w nic, nie pragnę niczego na świecie,

wstręt mam do wszystkich czynów, drwię z wszelkich zapałów: posągi moich marzeń strącam z piedestałów

i zdruzgotane rzucam w niepamięci śmiecie...

A wprzód je depcę z żalu tak dzikim szaleństwem,

jak rzeźbiarz, co chciał zakłąć w marmur Afrodytę,

widząc trud swój daremnym, marmury rozbite

depce, płacząc krzyk bólu z śmiechem i przekleństwem.

I jedna mi już tylko wiara pozostała:

że konieczność jest wszystkim, wola ludzka niczym

- i jedno mi już tylko zostało pragnienie

Nirwany, w której istność pogrąża się cała

w bezwładności, w omdleniu sennym, tajemniczym,

i nie czując przechodzi z wolna w nieistnienie.

Ćwiczenie 5.1

Opisz emocje towarzyszące postaci mówiącej wiersza Kazimierza Przerwy-Tetmajera.

Ćwiczenie 5.2

Co w tekście stanowi przyczynę rozczarowania światem?

Ćwiczenie 5.3

Wyjaśnij na podstawie wiersza, czy posiadanie marzeń, ideałów może ukoić cierpienia.

Ćwiczenie 5.4

Czym była Nirvana, czym jest dla podmiotu lirycznego?